

Дори само заради това изявление човек си заслужаваше да бъде на [премиера на документалния сборник](#)

на комисията по досиетата „Държавна сигурност – смяната на имената – Възродителният процес“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ снощи (16 януари 2014 г.).

Направи го

Айруш Хаджи,

зам.-председател на комисията по досиетата и един от противопоставилите се срещу насилственото преименуване на българските турци в родното му село Корница през 1973 г. Тогава той е 25-годишен. Сайтът

desebg.com

публикува изказването му на премиерата (с незначителни съкращения), което се превърна в негова изповед на очевидец и жертва на „възродителния процес“.

Бих желал да го погледнем и анализираме това събитие [„възродителния процес“] от гледна точка на човека, тъй като всичко се върти около човека.

Като първи стъпки на това, че всеки има човешки живот, достойнство и е длъжен да ги защитава, сме се опитали да докажем, че името на човека е свещено. То не се избира, то се дава от родителите и във времето на демокрацията то може да се променя кой както иска, но по желание.

Край нашите бащини огнища много се е говорило на тази тема. Ние изглежда сме закърмени с това. Аз бях очевидец на онези събития през 1964 г. известни като събитията в с. в Рибново [насилственото преименуване на жителите на с. Рибново, Югозападни Родопи], където беше мобилизирана Първа българска армия, въртолети, танкове, автомати...

Изповедта на една жертва на „възродителния процес“: Раната стана много голяма

Написано от Христо Христов
Петък, 17 Януари 2014 11:53

Това чудо беше една седмица. Няма да говоря за сопите, за побоищата, за арестите, за изселванията, за съдебните процеси. Бяха необходими около 10 години да се окопоти властта, която като сила, като една партия взима решение да има един народ. Такова чудо в света рядко може да се намери, но това е политиката.

И действително след 10 години последва втори опит – през 1972 г. събитията в Барутин. Тръгват към Централни и Западни Родопи и приключват през 1973 г.

Ние застанахме съвсем открито срещу властта. Срещу острието ѝ за решаване на проблемите – Държавна сигурност. Но какво общо има Държавна сигурност с правата на човека? Задачата обаче е една партия, една държава, един народ.

През 1973 г., като предварително имаше разделение на помаци, турци и цигани, ние се опитахме с писание от наше име – открито, директно до Политбюро [на ЦК на БКП], до председателя на Държавния съвет [Тодор Живков], да попитаме: възможно ли е това? При този развит социализъм да се посяга на човека и то по такъв начин? Не получихме отговори. Но след нашите писания на гости ни дойде окръжният председател на партия, след това народния представител от Банско и казаха: да, вие имате право, ние ще изпратим комисия от юристи, специалисти да проверят случая на място.

И така след две седмици изпратиха Първа българска армия, изпратиха единствената конна полиция от София, изпратиха гранична полиция със своите обучени кучета, доброволни отряди с дървени сопи.

И в 03.30 ч. на 28 март 1973 г. ни идват на посещение като „комисия“ да проверят защо нямаме нюх да разберем политиката на партията и да ни я покажат като власт, като държава и като партия.

За мен специално, искам да отбележа, че целта тогава на държавата не беше да спечели човека. Явно тя нямаше нужда от хора, а от имена! Не разбирам тази политика. И постъпиха толкова грозно и жестоко...

Изповедта на една жертва на „възродителния процес“: Раната стана много голяма

Написано от Христо Христов
Петък, 17 Януари 2014 11:53

Пет жертви още същата сутрин, над 60 души простреляни с огнестрелно оръжие, над 300 семейства изселени. Ако беше политика на самата държава за защита би трябвало да отложат тази смяна на имената, за да имат някакъв авторитет и достойнство пред света. Но още същата сутрин, от къща на къща, както мечката ходи, тръгнаха и започнаха смяната на имената...

И така приключи този процес. Но имаше и друго – съдебен процес, защото имаше виновни и те трябваше да бъдат съдени. Образува се следствие, съдебен процес – 10 човека осъдени на общо 98 години затвор! Аз съм един от тях, но никога не съм говорил за себе си...

Тук, в залата има млади хора и моята задача е да направя едно сравнение между реалността и документите, които са влезли в този том [за „възродителния процес“], защото историята се пише от тези, които управляват.

Така приключи историята през 1973 г. за помашкото население. Ние се опитахме да търсим помощ като религиозни мюсюлмани от Кърджалийския край от Делиормана (Лудогорието, Северозападна България, бел. ред.). Оттам ни казваха: вие сте помаци, цигани. Да, но след 10 години мечката направи добро и на техния двор. Пипна и Кърджали, пипна и Делиормана. Това показва, че политика [на партията] и термина „разделяй и владей“ го приложиха на практика към цигани, помаци, турци.

След като в края на 1984 г. се сложи край на това население се видя и каква е стратегията на партията, постигната независимо на каква цена. Много са лагеристите без съд и присъда, много са затворниците.

След 1984 г. изводът е, че направеното тогава беше насочено срещу човека. Това е валидно и сега за всеки един човек. Каквото се сее, това ще се пожъне. Каквото правиш, това трябва да очакваш да получиш. Ако даваш – ще вземаш, ако не даваш, не може да очакваш да вземаш. И така, през 1984 г. се получи „единение на нацията“.

Но за мен „възродителният процес“ се оказа една от основните причини, които като

Изповедта на една жертва на „възродителния процес“: Раната стана много голяма

Написано от Христо Христов
Петък, 17 Януари 2014 11:53

вятър разклати основите на тоталитарния строй. Защото през 1989 г. след планирани „екскурзия“ се видя и какво е целяла властта – колкото се може повече хора от това население да напусне държавата.

Аз винаги съм бил убеден, че ще дойде един такъв момент, в който истината ще възтържествува. И ето, този момент дойде. Удовлетворен съм.

Ние никога не сме мислили негативно срещу държавата. Никога не сме се въоръжавали, както в някои документи е посочено – с вериги, брадви. Те дойдоха с танкове и хеликоптери, ние ще се борим с вериги и брадви?!

Отново ще повтаря, че не оправдавам тези действия [насилствената смяна на имената], защото нямаше го човешкото в държавата, нямаше хуманност в действията на тези, които управляваха държавата.

Раната стана много голяма.